

Քանի մը Տուփ Ներկ

Սոյն աշխատանքը կը զբաղի արուեստի փիլիսոփայութեան երկու հիմնական հարցումներով. «Ի՞նչ է արուեստը» եւ «Ի՞նչ է գեղեցկութիւնը»: Վերացական արուեստի առաջնորդներէն՝ Վասիլի Քանտինսքիի եւ վիպապաշտ հոսանքի առաջնորդներէն՝ Թոմաս Գոլիի գործերուն վրայ հիմնուելով՝ կը փափաքի արուեստի էութեան վերաբերեալ խնդիրները հարցաքննել:

Հրահրիչ պատմութիւնը կարդալէ առաջ, մասնակիցներուն ցոյց տուէք հետեւեալ երկու նկարները: Մասնակիցներուն կարելի է բաժնել այն էջը, որոնց վրայ նկարները դրուած են քով քովի եւ կամ (եթէ դասարանին մէջ պաստառ մը կայ) կարելի է հեռարձակումով ցուցադրել զանոնք:

Խնդրեցէ՛ք որ մօտաւորապէս վայրկեան մը անձայն կերպով նային պատկերներուն: Ժամանակը լրանալէ ետք, տեղեկութիւններ տուէք երկու աշխարհահրչակ գծագրիչներուն եւ անոնց գործերուն մասին, բացատրելով թէ ո՞ր թանգարաններու մէջ ցուցադրուած են:

Պատկեր-1

Wassily Kandinsky, Painting with red spot, 1914
<https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/painting-with-red-spot-1914>

Պատկեր-2

Thomas Cole, The Oxbow, 1836
<https://www.wikiart.org/en/thomas-cole>

Հետեւեալ հրահրիչ պատմութիւնը կարդացէք մասնակիցներուն:
Գրատախտակը բաժնեցէք երկուքի Արամ/Ժիրայր անուններով, որպէսզի կարենան դիրութեամբ հետեւիլ պատմութեան հերոսներուն եւ անոնց խօսակցութեան: Երբ կարծիքներու փոխանակութեան բաժնին անցնիք, Արամին քովը կարելի է գրել «Պատկեր-1», իսկ Ժիրայրին քովը՝ «Պատկեր-2», որպէսզի մասնակիցները կարենան դիրութեամբ հետեւիլ:

Քննարկումի հրահրիչ

Արամին բնակած քաղաքը գտնուող թանգարաններէն մէկուն մէջ աշխարհահռչակ նկարիչներու պատկերները պիտի ցուցադրուէին ամիս մը: Այս լուրը տեսնող Արամը յուզումով զայն փոխանցեց իր ընկերոջ՝ Ժիրայրին: Արամ եւ Ժիրայր քանի մը օր ետք միասին գացին թանգարան:

Երբ Արամ եւ Ժիրայր Պատկեր-1ին առջեւ կանգնած էին, Ժիրայրի երեսին վրայ ապշած երեւոյթ մը կար:

Խօսելու սկսան.

Ժիրայր Այս ի՞նչ է: Ասիկա արուե՞ստ է հիմա:

Արամ Այո, անշուշտ արուեստ է: Սա գեղեցկութեան նայէ՛: Ես շատ հաւնեցայ:

Ժիրայր Ի՞նչը գեղեցիկ է ասոր: Այսպիսի բանի մը ինչպէ՞ս կը հաւնիս:

Արամ Ինչո՞ւ չէ: Ըստ քեզ՝ գեղեցիկ կրնայ չըլլալ, բայց ըստ իս՝ շատ գեղեցիկ է:

Ժիրայր Չ'ըլլար անանկ բան: Բան մը կա՛մ գեղեցիկ կ'ըլլայ, կա՛մ չ'ըլլար: Յետոյ ես այս պատկերէն ոչինչ հասկցայ: Ի՞նչ պատմել կ'ուզէ նկարիչը:

Արամ Նկարիչը ինչ կ'ուզէ պատմել՝ չեմ գիտեր: Բայց երբ այս պատկերին նայեցայ, մտաբերեցի կեանքին թէ՛ գունաւոր եւ թէ՛ բարդ կողմերը:

Ժիրայր Ինչպէ՞ս: Եթէ չես գիտեր թէ ի՞նչ կը պատմէ նկարիչը, ուրկէ՞ կը հնարես ասոնք:

Արամ Ինձի այսպէս խորհիլ տուաւ: Իսկ դուն ի՞նչ կը տեսնես այս պատկերին մէջ երբ որ նայիս:

Ժիրայր Կտաւին վրայ պարզապէս թափուած մի քանի տուփ ներկ կը տեսնեմ: Ուրիշ ի՞նչ կրնամ տեսնել: Ինչպէ՞ս գեղեցիկ կրնամ գտնել եթէ ոչինչ կը հասկնամ այդ պատկերէն: Ըստ իս՝ այսպիսի բանի մը արուեստ չ'ըստիր: Եկո՛ւր նայէ հոն սքանչելի տեսարանով պատկեր մը կայ, երթանք անոր

նայինք: Տե՛ս որքան գեղեցիկ է: Ծառեր, ամպեր, գետ, բոլորն ալ որքա՛ն իրական են: Կարծես պատկերէն դուրս պիտի ցատկեն, այնքան իրական են: Ահաւասիկ արուեստ ըսուածը: Եկուր մօտէն նայինք:
Ժիրայրը եւ Արամը գալեցին դէպի Պատկեր-2ին առջեւ:

Սկզբնական հարցում

Ըստ Արամին եւ Ժիրայրին գաղափարներուն, որո՞նք կրնան ըլլալ գեղարուեստական գործ մը պարտադիր յատկութիւնները: Այս երկու անձերը ինչպիսի՞ տարբեր տեսակէտեր ունին արուեստի մասին:

Այս հարցումին նպատակը փիլիսոփայական քննարկումի միջավայր մը ստեղծել չէ: Բուն քննարկուելիք հարցումը ուղղելէ առաջ, փորձ մըն է վերլուծելու պատմութեան հերոսներուն յատուկ արուեստի մօտեցումները:

Պատասխանները հետեւեալները կրնան ըլլալ. «Ըստ Արամին՝ արուեստագէտին գաղափարը կարելոր չէ, բայց ըստ Ժիրայրին՝ կարելոր է», «Ժիրայրը գեղարուեստական գործի մը մէջ իրականութիւնը կը փնտռէ, իսկ Արամը չի փնտռեր»:

Իսկ պատասխաններուն մեծամասնութիւնը եթէ ըլլայ «Արամը առաջին պատկերը, իսկ Ժիրայրը՝ երկրորդը գեղեցիկ գտաւ», **խարիսխ նետելու** մեթոտով մասնակիցները ուղղեցէք քննարկուելիք հարցումին: Զանացէք քննարկումը սահմանել հետեւեալ հարցումով. «Ըստ Արամին / Ժիրայրին գեղարուեստական գործ մը ի՞նչ յատկութիւններ պէտք է ունենայ»:

Տրուած պատասխանները գրեցէք գրատախտակին վրայ Արամ եւ Ժիրայր անուններուն տակ: Բոլոր պատասխանները ստանալէ ետք, հարցուցէք քննարկուելիք հարցումը:

Քննարկումի հարցում

Դուք ո՞ր տեսակէտին աւելի մօտ կը զգաք: Ինչո՞ւ:

Յղացական Հարցադրումներ

- Ի՞նչ է արուեստը:
- Ի՞նչ է այդ բանը, որուն շնորհի գործը կը նկատուի գեղարուեստական:
- Կա՞ն արդեօք որոշ յատկութիւններ, որոնք պէտք է գտնուին գեղարուեստական գործի մը մէջ: Եթէ կան, որո՞նք են:
- Ի՞նչ է գեղեցկութիւնը:
- Գեղեցկութիւնը ենթակայակա՞ն է թէ առարկայակա՞ն:
- Գեղեցկութիւնը առարկայի՞ն պատկանող յատկութիւն է, թէ մեկնաբանող անձերէ՞ն կախեալ է:
- Ի՞նչն է որ գեղեցիկ կը դարձնէ գեղեցիկ նկատուած բաները: Ասոնք հասարակաց յատկանիշ մը ունի՞ն:

Հաւանական Պատասխաններ

- Ժիրայրը իրաւունք ունի: Առաջին պատկերին ի՞նչ ըլլալը յայտնի չէ, իսկ երկրորդ պատկերը բոլորին ծանօթ տեսարան մը կը ներկայացնէ:
Կարելի է հարցնել թէ «Գեղարուեստական գործերուն աւելի կը հաւնինք, երբ անոնք ծանօթ բանէ՞ր ցոյց կու տան»: Եթէ մասնակիցներուն տարիքը յարմար է, կարելի է խօսիլ վերացական արուեստի գաղափարին մասին:
- Ժիրայրը իրաւունք ունի, որովհետեւ առաջին պատկերին վրայ կարծես ներկերը պարզապէս թափուած են:
Կարելի է է քննարկել հետեւեալ հարցումները. «Ենթադրենք որ ներկերը պարզապէս թափուած են. այդ պարագային՝ այս պատկերը գեղարուեստական գործ մը կը նկատուի՞», «Ի՞նչ բանի շնորհի գործ մը կը նկատուի գեղարուեստական»:
- Ժիրայրը իրաւունք ունի, որովհետեւ գեղարուեստական գործ մը պէտք է ըլլայ բոլորին հասկնալի նիւթի մը մասին:
- Արամը իրաւունք ունի, որովհետեւ անհրաժեշտ չէ որ գեղարուեստական գործ մը բան մը պատմելու նպատակ ունենայ:
Հոս կարելի է քննարկել հետեւեալ հարցումները. «Արուեստը նպատակ մը ունի՞: Արուեստը ի՞նչ բանի համար է»: Կարելի է խնդրել որ

մասնակիցները ուրիշ օրինակներ տան, շարժարուեստի, թատրոնի, երաժշտության նման մարզեր է ներս:

- Արամը իրաւունք ունի, որովհետեւ կարելորդ արուեստագէտին պատմել ուզածը չէ, այլ ունկնդրողին հասկցածն է:

Հոս կարելի է հարցնել հետեւեալ հարցումները. «Բան մը գեղեցիկ գտնելու (բան մը հաւնելու) համար պայման է անկէ որեւէ իմաստ մը քաղել»: «Գեղարուեստական գործ մը դիտող կամ ունկնդրող անձի մը մտածողութիւնը, անցեալը, ապրումները, աշխարհահայեացքը այդ գործին մասին իր ունեցած գաղափարներուն վրայ արդեօք կ'ազդէ»: «

- Արամը իրաւունք ունի, որովհետեւ ամէն մարդու մօտ՝ գեղեցկութեան հասկացողութիւնը տարբեր է:

Կարելի է քննարկել թէ բան մը գեղեցիկ գտնելը կամ չգտնելը ինչի՞ հետ կապ ունի եւ գեղեցկութիւնը չափանիշ մը ունի՞ թէ չունի:

«Բոլորին կողմէ հաւնուող բանի մը օրինակ կրնա՞ք տալ» հարցումը կարելի է հարցնել: «Այսպիսի բան մը կա՞յ թէ չէ, իսկ եթէ կայ՝ ասոնց միջեւ որեւէ հասարակաց կէտ մը կը գտնուի՞» հարցումները կարելի է քննարկել:

Ասկէ զատ կարելի է հարցնել հետեւեալ հարցումները, որպէսզի քննարկուի արուեստի մէջ հետաքրքրութիւն արթնցնող տարրին ինչ ըլլալը. «Գեղարուեստական գործ մը պարտաւոր է գեղեցիկ ըլլալու, տգեղ գործ մը չի՞ կրնար գեղարուեստական ըլլալ»: